

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 6 Kânunevel, 1928

Sayı: 106

Son Yılın Fikrî Hayatına Bakarken

Sık sık maziye bakmak, ondan istikbal için kuvvet almak en tatlı, en lâzım bir iştir. «Hayat»ın geçen şu ikinci yılında memleketin fikrî Hayatının muhasebesini yapmağa bunun için üzenmek istedim. Fakat Heyhat! bu itibarla geçen yıl hiç ruhlara inşirah verecek halde değildir. Eser olarak şu son bir senenin mahsulü ne dir? Bunu saymaktan bile utanıyorum. Maarif Vekâletinin neşrine vasıta olduğu bir kaç tercüme edilmiş kitap haricinde İslam Tarihine ait bir iki eserden mada hiç bir şey yoktur.

Mecmualara baktım. Onlarda tedrici bir terakki aradım. Bu mukayese beni daha meyus etti. Şimdi önümde Edebiyat Fakültesinin mecmuası duruyor: kedilerinden çok şey beklediğim Orhan Sadettin Beyin yazılarını okumak istedim. Gözümün önünde on beş sene evelki Darülfünun canlandı. Bu dersler, bu yazılar ancak o zaman yazılabilir, ancak o zaman müsamaha olunabilirdi. Bu genç arkadaşımızın Felsefe ve İctimaiyat mecmuasında ne güzel yazıları vardı!...

O yazılar bize ne ümit veriyordu. Fakülte mecmuası gibi gençliğe ilim ve felsefe şevki verecek, derin tahlillerin tadını tattıracak bir mecmuada Buhur İsrail efendinin bundan yıllarca evel yazdığı felsefe tarihinin ikinci bir numunesini vermekte ne mana var?. Eğer bunlar ders iseler beni daha çok yese düşürür. Darülfünun talebesi hiç bir zaman meselâ «Renaissance» taki fikrî Hayatı böyle pek iptidai bir icmal halinde okumamalı ve dinlememeliydi.

Orhan Sadettin Beyin iktidarına vakıfım. Kendilerinden ricam

Fakülte mecmuasında imzalarını böyle yazıların altına koymak ihmalini göstermeleri, böyle makalelerle geriliyormuyuz? سوالini sordurmağa sebep olmamalarıdır. Ben geçen Yılın burada hesabını yaparken meselâ Fakülte mecmuasındaki terakkiye işaret etmek nakadar isterdim ve bu terakkiyi Darülfünunun Yeni uzuvlarının yazılarında aramak tabii idi. Ne için ihmallerle, mensup olduğumuz müesseseyi küçültecek yazılarla ümitleri öldürmeliyiz?

Seneler geçecek ki biz fikrî hayatın bu kısırlığından böyle şikâyet edip duracağız. Bunun bir çok içtimai sebepleri yanında fikri hayatının, binlerce hadiseyi bir sistem halinde kanunlarla ifade etmek cehdinin zevkini aşlamadığını da saymak lâzımdır. Bizim gibi fikir hayatında çok geri kalmış bir milletin Darülfünundan daima ilme yeni bir hakikat ilave etmesini beklemek haksızlık olur.

Fakat Darülfünundan her halde talebesine, ve makaleleri okuyacaklara sistem zevkını, ilim güzelliğini duymasını bekleriz. Böyle bir heyecan ise Fakülte mecmuasındaki «Yeni zaman felsefesi» gibi yazılarla verilmez. Bir bahsin hülâsasını yapmak, yüksek bir kültürü ve maksat etrafında vak'aları toplamak melkesini icap eyler.

Geçenlerde «Revue pädagogique» de M. «Michel» isminde bir muallimle sabık Fransız Maarif vekili M. «Heriot» nun nutukları vardı.

Birincisi riyaziyenin tarihini yaparak onun hududunu ve riyazî dehanın müspet ilmin inkişafındaki rolünü izah ediyordu, ikinci gene tarihî yoldan yürüye-

rek ededi «Umanizme» ile, ilmi «Umanizme» in beşeriyetin iki tecellisi olduğunu, ve bunların yüksek dehalarda birleştiğini anlatıyordu. İnsan tarihî hülâsalarla hiç olmazsa bu nutuklardaki cazibeyi bulabilmelidir.

Fikir hayatında görülen durgunluğa mukabil inkılap ve hayatın umumî revîşi itibariyle nakadar büyük hareket, ne seri yürüyüş var.

Yeni yazının lisana tatbikindeki sür'at, istinas bütün ümitlerin fevkinde oldu. Fakat yeni yazı ilmi görüşlerle hallolunabilecek bir çok mes'eleleri de meydana koydu. Öz Türkçe kelimeler hallolunmak suretiyle lisanı sadeleştirmek, lisanın gramerini yapmak, lûgatını vücade getirmek... ilmi istilahları tensik etmek, nihayet bu yeni yazının millî kütüphanesini vücade getirmek, öyle muazzam işlerdir ki senelerce muntazam ve muttarit mesai ister. Bundan başka bütün münevverlere müterettip acil bir vazife vardır: Eski Arap harflerine alışmış olanlar için müşkülât mevcut olmasına rağmen okumak zevkini azaltmamak için her türlü gayreti yapmaktır. Okumak zevkinin, ilim ve san'at aşkının bulunmadığı yerler, zahirî hayatı ne olursa olsun, çoktur.

Oralarda dımağı yükselmiş insanlar nefes alamazlar. Türkiye'yi en medenî bir hayata kavuşturmak için bütün müşkülâta rağmen ilim ve san'at aşkını okumak zevkini yaymak mecburiyetindeyiz.

«Hayat»ın üçüncü yılında bu vadide zaferler temenni etmek bir borçtur.

Pr. MEHMET EMİN